

České vysoké učení technické v Praze

Fakulta stavební

Katedra geomatiky

Technická zpráva

Algoritmy v digitální kartografii

Úloha č. 1: Geometrické vyhledávání bodu

Bc. Pane Kuzmanov

Bc. František Mužík

Studijní program: Geodézie a kartografie

Specializace: Geomatika

Praha 2021

Úloha č. 1: Geometrické vyhledávání bodu

Vstup: Souvislá polygonová mapa n polygonů $\{P_1, \dots, P_n\}$, analyzovaný bod q .

Výstup: P_i , $q \in P_i$.

Nad polygonovou mapou implementujete Winding Number Algorithm pro geometrické vyhledání incidujícího polygonu obsahujícího zadaný bod q .

Nalezený polygon graficky zvýrazněte vhodným způsobem (např. vyplněním, šrafováním, blikáním). Grafické rozhraní vytvořte s využitím frameworku QT.

Pro generování nekonvexních polygonů můžete navrhnout vlastní algoritmus či použít existující geografická data (např. mapa evropských států).

Polygony budou načítány z textového souboru ve Vámi zvoleném formátu. Pro datovou reprezentaci jednotlivých polygonů použijte špagetový model.

Hodnocení:

Krok	Hodnocení
Detekce polohy bodu rozlišující stavy uvnitř, vně, na hranici polygonu.	10b
<i>Analýza polohy bodu (uvnitř/vně) metodou Ray Algorithm.</i>	<i>+5b</i>
<i>Ošetření singulárního případu u Ray Algorithm: bod leží na hraně polygonu.</i>	<i>+5b</i>
<i>Ošetření singulárního případu u obou algoritmů: bod je totožný s vrcholem jednoho či více polygonů.</i>	<i>+2b</i>
<i>Zvýraznění všech polygonů pro oba výše uvedené singulární případy.</i>	<i>+2b</i>
Max celkem:	24b

Čas zpracování: 1 týden.

1 Údaje o bonusových úlohách

1.1 Analýza polohy bodu (uvnitř/vně) metodou Ray Algorithm (+5b)

Bylo implementováno zjištění polohy bodu s využitím Ray Algorithm. Matematický popis algoritmu včetně vzorců je sepsán v kapitole 3.2. Grafické znázornění funkční implementace algoritmu je na obrázku č. 3.

1.2 Ošetření singulárního případu u Ray Algorithm: bod leží na hraně polygonu (+5b)

Byl ošetřen singulární případ při použití Ray Algorithm, jestliže bod leží na hraně polygonu. Popis řešení problému včetně grafického znázornění, je uveden v kapitole 4.2. Funkčnost ošetření tohoto singulárního případu je zobrazeno v pravé části obr. 3.

1.3 Ošetření singulárního případu u obou algoritmů: bod je tožný s vrcholem jednoho či více polygonů (+2b)

Byla ošetřena situace, ve které bod leží na vrcholu jednoho či více polygonů. Graficky znázorněna je tato situace na obr. 4. Pokud bod leží na vrcholu, program jej vypíše jakožto součást hranice polygonu, výsledkem je tedy: *Point is on the border*.

1.4 Zvýraznění všech polygonů pro oba výše zmíněné singulární případy (+2b)

Zvýraznění polygonů obsahuje možnost, při které se zvýrazní zároveň více polygonů, pokud bod leží na jejich společné hraně či společném vrcholu. Výsledek tohoto určení je zobrazen na obr. 3.

Implementace:

Při určování polohy bodu jedním ze dvou postupů, bylo do *for* cyklu přidáno zapisování pozice bodu vůči polygonu do samostatného vektoru, na základě kterého je následně určeno, zda – li se má daný polygon vybarvit barvou pro odlišení. Závěrem je zadaný bod znovu vykreslen, neboť byl při zvýraznění polygonu překryt.

2 Popis a rozbor problému

Nechť existuje polygon P , který je tvořen jednotlivými vrcholy p_i . V této úloze se konkrétně jedná o načtený polygon (respektive více polygonů) se souřadnicemi z textového souboru ve stanoveném formátu. Následně je nutné určit, zda – li leží uživatelem zadaný bod q uvnitř, vně, na hranici nebo na vrcholu polygonu. Vybraný polygon je graficky odlišen od ostatních. Výpočet polohy bodu vůči polygonu je popsán pomocí níže sepsaného postupu s použitými vzorci.

Možné výsledky:

- Bod q se nachází uvnitř polygonu P .
- Bod q se nachází mimo polygon P .

- Bod q leží na hraně polygonu P .
- Bod q leží vrcholu polygonu P .

3 Popisy algoritmů formálním jazykem

3.1 Winding Number Algorithm

Jestliže pozorovatel stojí na námi určeném bodě q . Při určení polohy bodu vůči polygonu P se následně pozorovatel otáčí na bodě q proti směru hodinových ručiček. Při otočení proti směru hodinových ručiček, se úhlu přiřadí kladné znaménko a naopak, při otočení podél směru hodinových ručiček, je přiřazeno znaménko záporné. Pozorovatel takto zapisuje úhly ω mezi jednotlivými vrcholy polygonu, dokud se nedostane do počátečního bodu. Dále se vypočte suma všech úhlů (tzv. Winding number) s uvedením příslušných znamének a provede se určení polohy:

- Pokud $q \in P$ a pozorovatel chce vidět více $\forall p_i \in P$, musí se otočit o úhel 2π .
- Pokud $q \notin P$, je tento úhel menší než 2π .

Zadáno: bod q , polygon P tvořený vrcholy p_i

Určováno: úhly mezi vrcholy $\omega(p_i, q, p_{i+1})$

Implementace algoritmu:

Ze souřadnic bodů jsou vypočteny vektory $\vec{u}_i = (q, p_i)$ a $\vec{v}_i = (q, p_{i+1})$.

Dále probíhá výpočet jednotlivých úhlů: $\cos \omega = \frac{\vec{u}_i \cdot \vec{v}_i}{|\vec{u}_i| \cdot |\vec{v}_i|}$.

1. Inicializace $\Omega = 0$, tolerance ϵ . Nastavení tolerance vychází z nutnosti porovnávání reálných, nikoliv celých, čísel.
2. Opakování pro \forall trojici (p_i, q, p_{i+1}) .
3. Určení polohy q vzhledem k hranici polygonu $p = (p_i, p_{i+1})$. Tedy jestli bod leží vlevo, vpravo nebo na úsečce (hranici polygonu).
4. Určení úhlu $\omega_i = \angle p_i, q, p_{i+1}$.
5. Zjištění do jaké poloroviny bod patří. Pokud $q \in \overline{\Omega_l}$, pak $\Omega = \Omega + \omega_i$. Bod bude v ležet v levé polorovině.
6. Jinak $\Omega = \Omega - \omega_i$. Pak bod bude ležet v pravé polorovině.
7. Závěrem je proveden test na odchylku od 2π . Pokud $||\Omega| - 2\pi| < \epsilon$, pak se bod q nachází uvnitř polygonu P .
8. Jinak bod q leží mimo polygon P .

3.2 Ray Algorithm

Bodem q je vedena polopřímka r (tedy paprsek, tzv. ray) ve směru osy X . Jednotlivé průsečíky polopřímky r s polygonem P jsou počítány jen v kladném nebo jen v záporném směru osy X . Jestliže je výsledný počet průsečíků lichý, pak bod q leží uvnitř polygonu P . Jestliže je výsledný počet průsečíků sudý, pak bod q leží vně polygonu P .

Z několika důvodů je vhodné použít upravenou variantu algoritmu s redukcí ke q . Mezi tyto důvody patří snadnější detekce hran protínajících $r(q)$, jednodušší výpočet průsečíku M , vyšší numerická stabilita a nezávislost na orientaci P .

Zadáno: bod q , polygon P tvořený vrcholy p_i

Určováno: počet průsečíků s polygonem P

Implementace algoritmu:

1. Inicializace $k = 0$. Počet průsečíků.
2. Opakování pro \forall body $p_i \in P$:
3. $x'_i = x_i - x_q$. Redukce x - ové souřadnice.
4. $y'_i = y_i - y_q$. Redukce y - ové souřadnice.
5. Pokud $(y'_i > 0) \&\& (y'_{i-1} \leq 0) \parallel (y'_{i-1} > 0) \&\& (y'_i \leq 0)$.
6.
$$x'_m = \frac{x'_i y'_{i-1} - x'_{i-1} y'_i}{y'_i - y'_{i-1}}$$
7. Pokud $(x'_m > 0)$, pak $k = k + 1$.
8. Pokud $(k \% 2) \neq 0$, pak $q \in P$.
9. Jinak $q \notin P$.

4 Problematické situace a jejich rozbor

4.1 Winding Number Algorithm

Tento algoritmus problematicky řeší případ, když je bod q shodný s vrcholem polygonu p_i . Tato singularita je ošetřena přímým porovnáním souřadnic určovaného bodu s body tvořícími danou hranu.

```
int Algorithms::getPointLinePosition(QPoint &a, QPoint &p1, QPoint &p2)
{
    ...
    //Point is on the vertex
    if (((a.x()==p1.x()) && (a.y()==p1.y())) || ((a.x()==p2.x()) && (a.y()==p2.y())))
        return -2;
    ...
}
```

4.2 Ray Algorithm

Může nastat problém se singularitami, tudíž je vhodné použít upravenou variantu algoritmu, která je redukována k bodu q (popis výše v kapitole 3.2). Je provedena redukce do lokálního souřadnicového systému s počátkem právě v bodě q . Osa x' lokálního souřadnicového systému je zvolena rovnoběžně s osou x . Osa y' je kolmá na osu x' .

Řešení případu, kdy určený bod q je totožný s bodem tvořícím hranu polygonu, je stejné jako v předchozím případě (kapitola 4.1).

Jestliže bod q leží na hraně polygonu, je tento případ ošetřen následovně:

```
int Algorithms::getPositionRayCrossing(QPoint &q, std::vector<QPoint> &pol)
{
    ...
    for (int i = 1; i < n+1; i++)
    {
        ...
        double xi = pol[i].x() - q.x();
        double yi = pol[i].y() - q.y();

        double xr = pol[i-1].x() - q.x();
        double yr = pol[i-1].y() - q.y();

        double d = sqrt((xr-xi)*(xr-xi) + (yr-yi)*(yr-yi));
        double dq = sqrt((xr*xr + yr*yr)) + sqrt((xi*xi + yi*yi));

        //Point is on the border
        if(fabs(d-dq) < eps)
            return -1;
        ...
    }
}
```

5 Vstupní data

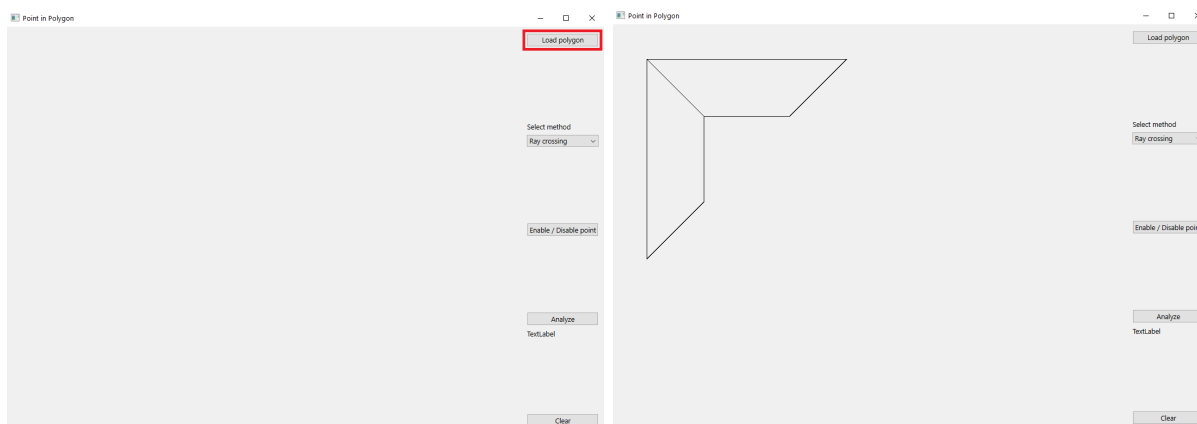
Vstupními daty jsou souřadnice jednotlivých polygonů, které se načítají do aplikace. Jedná se o textový soubor se třemi sloupci (ID bodu, X , Y) a toliko řádky, kolik je celkových bodů pro polygony. Souřadnice bodů jsou v lokálním souřadnicovém systému přímo pro aplikaci.

6 Výstupní data

Za výstup je považován výpis polohy bodu vůči polygonu v aplikaci a grafické znázornění bodu s polygony v okně aplikace.

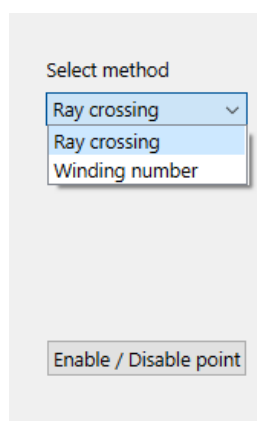
7 Snímky obrazovky vytvořené aplikace a její popis

Po zapnutí aplikace se zobrazí prázdné okno pouze s ikonami a výběrem algoritmu na pravé straně (obr. 1). Stiskem tlačítka *Load polygon* se otevře možnost vybrat textový soubor ve stanoveném formátu se souřadnicemi polygonů z disku. Tímto je import polygonů hotov.

Obrázek 1: Aplikace po zapnutí (vlevo) a po načtení polygonů (vpravo).

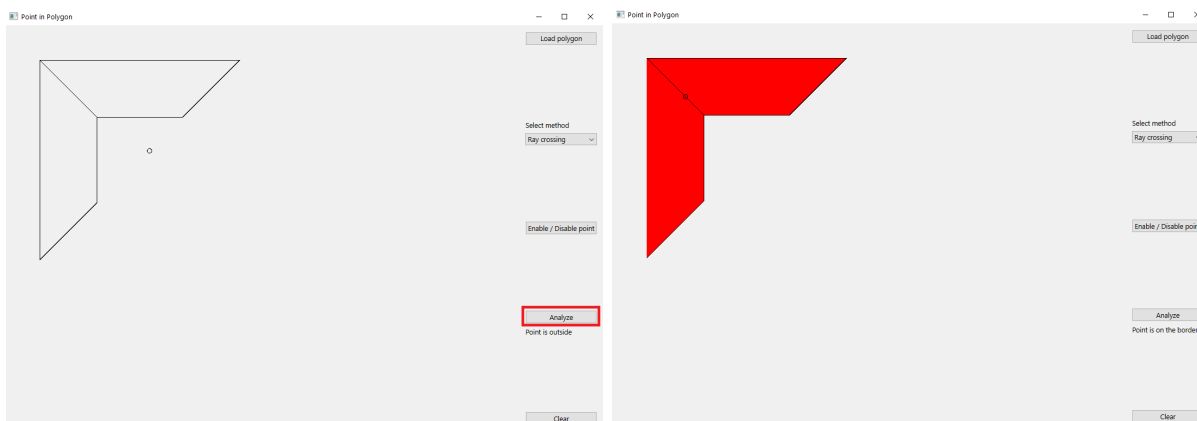
Následně je potřeba stisknout tlačítko *Enable/Disable point*, které umožňuje vkládání bodu do okna aplikace. Nyní je potřeba zvolit algoritmus pro určení polohy bodu přes otevření rozevřací nabídky pod názvem *Select method* (obr. 2). Defaultním nastavením je Ray crossing algoritmus.

Obrázek 2: Výběr algoritmu.

Pomocí tlačítka *Analyze* je provedeno vyhodnocení výpočtu. Vpravo dole je vypsán výsledek. Možnosti jsou následující:

- *Point is inside* \longrightarrow Bod q se nachází uvnitř polygonu P .
- *Point is outside* \longrightarrow Bod q se nachází mimo polygon P .
- *Point is on the border* \longrightarrow Bod q leží na hraně polygonu P .
- *Point is on the vertex* \longrightarrow Bod q leží na vrcholu polygonu P .

Obrázek 3: Analýza polohy bodu vůči polygonu.

Obrázek 4: Ukázka funkčnosti algoritmu pro výběr bodu na vrcholu dvou polygonů.

Při stisknutí tlačítka *Clear* se provede vymazání všech načtených polygonů.

8 Dokumentace

8.1 Třída `algorithms`

Tato třída obsahuje výpočetní vzorce pro použité algoritmy.

Třída `algorithms` obsahuje následující veřejné metody:

```
int getPointLinePosition(QPoint &a, QPoint &p1, QPoint &p2)
```

Metoda určuje, zda – li bod leží v levé či v pravé polorovině od přímky (hrany polygonu). Vstupními parametry jsou určovaný bod a a body p_1, p_2 , které tvoří přímku.


```
double get2LinesAngle(QPoint &p1, QPoint &p2, QPoint &p3, QPoint &p4)
```

Metoda vypočte velikost úhlu, který svírají dvě přímky. První přímku tvoří body p_1, p_2 a druhou přímku body p_3, p_4 .

```
int getPositionWinding(QPoint &q, std::vector<QPoint> &pol)
```

Metoda určuje polohu bodu vůči polygonu za pomoci algoritmu Winding Number. Vstupními parametry jsou souřadnice bodu q a souřadnice polygonů uložené ve vektoru pol .

```
int getPositionRayCrossing(QPoint &q, std::vector<QPoint> &pol)
```

Metoda určuje polohu bodu vůči polygonu za pomoci algoritmu Ray Crossing. Vstupními parametry jsou souřadnice bodu q a souřadnice polygonů uložené ve vektoru pol .

8.2 Třída draw

Tato třída umožňuje vykreslování bodu a polygonů.

Třída draw obsahuje následující privátní metody a proměnné:

```
QPoint q
```

Proměnná se souřadnicemi bodu q , jehož poloha vůči polygonu je určována.

```
std::vector<QPolygon> polygons
```

Proměnná, do které se ukládají načtené polygony z textového souboru.

```
bool enable_draw
```

Proměnná, která povoluje vykreslování bodu.

Třída draw obsahuje následující veřejné metody a proměnné:

```
explicit Draw(QWidget *parent = nullptr)
```

Prvotní vykreslení bodu q mimo okno aplikace.

```
void loadPolygon(std::string &path)
```

Metoda, která načítá polygony z vybraného textového souboru na disku.

```
void paintEvent(QPaintEvent *event)
```

Metoda, která vykresluje bod či polygony.

```
void mousePressEvent(QMouseEvent *event)
```

Metoda určující souřadnice určeného bodu.

```
void clear()
```

Metoda, která vymaže vybrané polygony z okna aplikace.

```
void changeStatus(){enable_draw = !enable_draw;}
```

Metoda, která mění status kreslení bodu.

```
QPoint getPoint(){return q;}
```

Vrací souřadnice bodu q .

```
std::vector<QPolygon> getPolygons(){return polygons;}
```

Vrací polygony při analyzování pozice.

8.3 Třída widget

Tato třída propojuje uživatelské rozhraní aplikace s kódem. Je vytvořena v sekci *Design*.

Třída widget obsahuje následující privátní metody a proměnné:

```
void on_pushButtonClear_clicked()
```

Metoda, která určuje, co následuje po stisknutí tlačítka *Clear*.

```
void on_pushButton_clicked()
```

Metoda, která určuje, co následuje po stisknutí tlačítka *Enable/Disable point*.

```
void on_pushButtonAnalyze_clicked()
```

Metoda, která určuje, co následuje po stisknutí tlačítka *Analyze*.

```
void on_pushButtonLoad_clicked()
```

Metoda, která určuje, co následuje po stisknutí tlačítka *Load*.

9 Závěr

Cílem zadané úlohy bylo vytvoření aplikace, která uživateli umožňuje načíst souřadnice bodů z textového souboru ve stanoveném formátu a následně určit, zda – li leží uživatelem zadaný bod uvnitř, vně, na hranici nebo na vrcholu polygonu. K výpočtu polohy bodu vůči polygonu byly použity dva algoritmy: Winding Numbers a Ray Crossing. Výsledná aplikace umožňuje načíst vlastní polygony a určit všechny čtyři výše zmíněné polohy bodu.

9.1 Možné či neřešené problémy

Viz níže v kapitole 9.2.

9.2 Náměty na vylepšení

Použitý soubor s polygony slouží pouze pro ukázkou, jistě by bylo možné jej dále rozvinout.

Dále by bylo možné implementovat například nastavení přesnosti při určování nebo zápis souřadnic čísky namísto klikání myši.

V Praze 12.11.2021

Bc. Pane Kuzmanov

Bc. František Mužík